

Sygn. akt IV CO 94/20

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 6 maja 2020 r.,
na skutek przedstawienia przez Sąd Okręgowy w G.
akt sygn. [...]
z postanowieniem z dnia 12 marca 2020 r.
w sprawie z powództwa K. U. i A. U.
przeciwko P. Bank [...] Spółce Akcyjnej
z siedzibą w W.
o zapłatę,
w przedmiocie przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu
sądowi równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Rozpoznając sprawę z powództwa K. U. i A. U. przeciwko P. [...] Bank [...] SA w W. o zapłatę Sąd Okręgowy w G., postanowieniem z dnia 12 marca 2020 r., zwrócił się do Sądu Najwyższego na podstawie art. 44¹ k.p.c. o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości. W uzasadnieniu orzeczenia wskazał, że w sprawie oceniana będzie umowa kredytowa zawarta przez powodów z N. Bank [...] SA w G. Sędzia referent zaznaczył, że jest stroną umowy kredytowej zawartej z

pozwanym Bankiem ([...] SA w W. - jako następcą prawnym N. Bank [...] SA w G.), o treści niemalże identycznej z treścią umowy zawartej przez strony tego postępowania.

Zdaniem sędziego referenta, skoro w przyszłości nie jest wyłączony jego spór z pozwanym Bankiem, którego przedmiotem byłaby analogiczna umowa kredytowa, to oznacza de facto, że będzie dokonywał oceny prawnej własnej umowy łączącej go z pozwanym Bankiem. Okoliczność ta sprawi, że pozostawienie tej sprawy w Sądzie Okręgowym w G. godzić będzie w sposób istotny w społeczny odbiór sądu jako organu bezstronnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 ze zm., dalej jako: „ustawa nowelizująca”) dodała, z dniem 7 listopada 2019 r., art. 44¹ k.p.c., przewidujący, że Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego (§ 1); o przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy (§ 2).

Kwestia właściwości sądu ma charakter konstytucyjny (por. art. 45 Konstytucji RP - zapewniający i kształtujący prawo do sądu właściwego), a instytucja uregulowana w art. 44¹ k.p.c. stanowi wyjątek od kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd miejscowo właściwy. W konsekwencji art. 44¹ k.p.c. powinien być interpretowany w sposób ścisły.

Do przekazania sprawy do innego sądu może zatem dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy według przepisów k.p.c. byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości, albowiem godziłoby w społeczny odbiór sądu jako bezstronnego.

Wprowadzony przepis reguluje instytucję dotychczas nieznaną w postępowaniu cywilnym, lecz celem i funkcją odpowiada on przepisowi art. 37 k.p.k. (będącemu w świetle

uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej wzorem dla wprowadzonej regulacji). Stosownie do art. 37 k.p.k., Sąd Najwyższy może z inicjatywy właściwego sądu przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro sprawiedliwości.

Dokonując wykładni przepisu art. 37 k.p.k. w orzecznictwie Sądu Najwyższego w Izbie Karnej przyjęto, że przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu na tej podstawie, jako odstępstwo od obowiązku rozpoznania sprawy przez sąd właściwy miejscowo, jest możliwe tylko w zupełnie wyjątkowych przypadkach, w których silne względy związane z dobrem wymiaru sprawiedliwości przemawiają za taką decyzją; chodzi o sytuacje, które mogą wywierać realny wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie (choćby mylne) o braku warunków do rozpoznania w danym sądzie sprawy w sposób obiektywny (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 1995 r., III KO 34/95, OSNKW 1995, nr 9-10, poz. 68; z dnia 10 grudnia 1999 r., III KO 98/99, nie publ.; z dnia 21 października 2008 r., IV KO 116/08, R-OSNKW 2008, poz. 2072; z dnia 13 listopada 2008 r., IV KO 130/08, R-OSNKW 2008, poz. 2280).

Argumentacja przedstawiona w uzasadnieniu ww. postanowienia Sądu Okręgowego w G. opiera się na założeniu, że relacja sędziego referenta z pozwanym Bankiem w postaci łączącej go umowy kredytowej o zbliżonej treści do umowy pozwanego z powodami sprawia, że zachodzi sytuacja zbliżona do orzekania we własnej sprawie i tym samym godzić będzie w sposób istotny w społeczny odbiór sądu jako organu bezstronnego. Przedstawione okoliczności, dotyczące wyłączenie sędziego referenta, mogą być oceniane jedynie w płaszczyźnie podstawy do jego wyłączenia od rozpoznania sprawy, nie uzasadniają natomiast wyznaczenia innego sądu równorzędnego do rozpoznania sprawy. Relacje sędziego referenta z pozwanym Bankiem były już przedmiotem oceny Sądu Okręgowego w G., który postanowieniem z dnia 10 stycznia 2020 r. odmówił wyłączenia tego sędziego od rozpoznania sprawy.

Ograniczenie się przez Sąd Okręgowy do podania okoliczności związanych z jednym z sędziów orzekających w tym sądzie i dodatkowo tożsamyh do tych, które podlegały już ocenie w ramach innego postępowania (o wyłączenie sędziego), nie pozwalają na przyjęcie, że dobro wymiaru sprawiedliwości, a w szczególności wzgląd na społeczne postrzeganie

sądu jako organu bezstronnego, wymaga rozpoznania tej sprawy przez inny sąd równorzędny.

Regulacja zamieszczona w art. 44¹ k.p.c. nie może w żadnym wypadku służyć ani do zastępowania, ani do swoistego kontrolowania stosowania instytucji wyłączenia sędziego z mocy prawa - art. 48 k.p.c. (*iudex inhabilis*) oraz na wniosek strony - art. 49 k.p.c. (*iudex suspectus*).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.